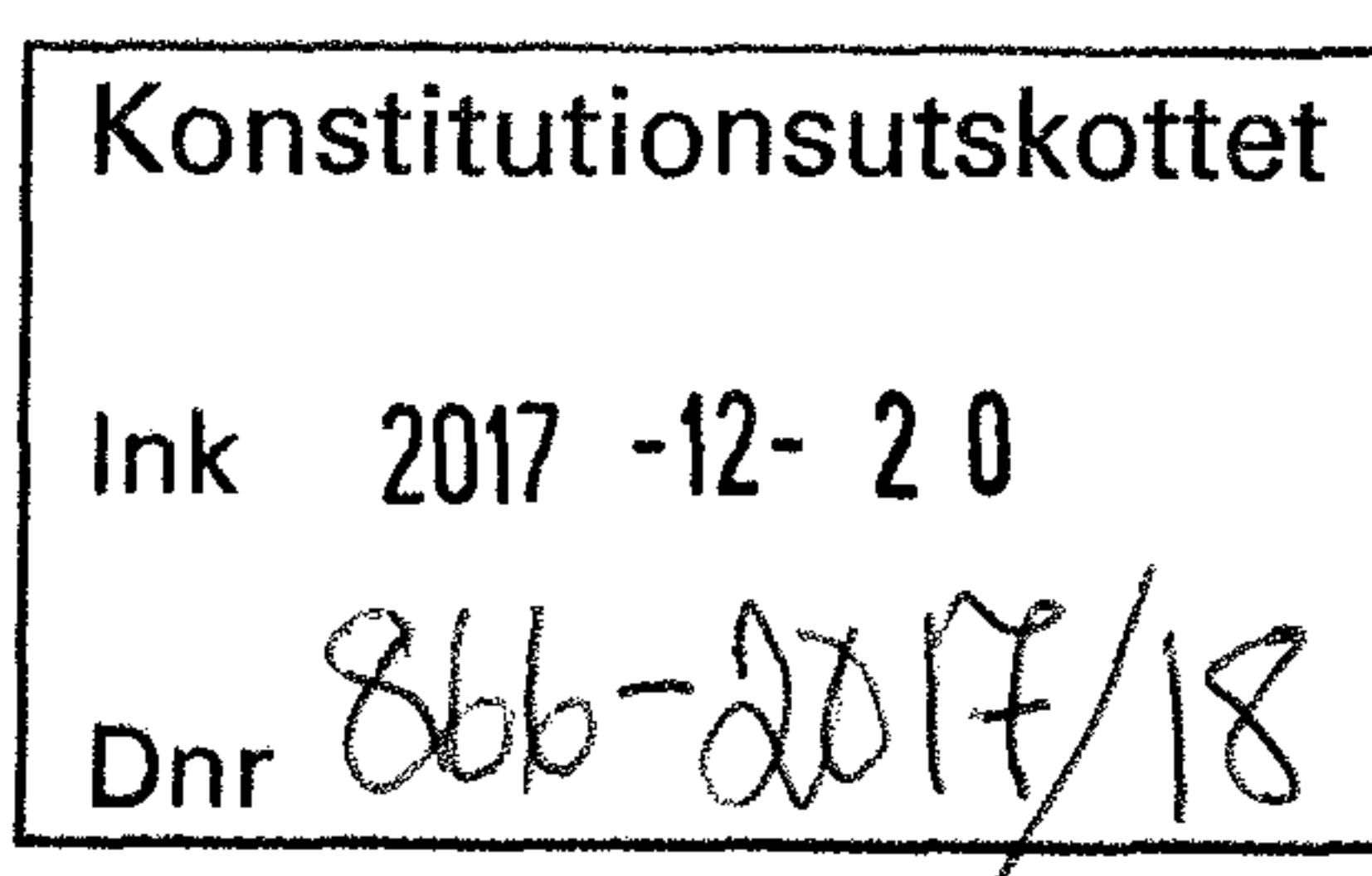


Stockholm 2017-12-20



Granskning av statsminister Stefan Löfvens uttalande om ”rejäla straff” i ett enskilt ärende

Lördagen den 9 december 2017 kastades brännbar vätska mot en synagoga i Göteborg. Dådet fick stor uppmärksamhet och fördömdes av såväl politiker som andra personer från olika delar av samhället. Efter dådet hämtades tre personer till förhör och efter förhören fattade åklagaren, den 10 december, beslut om att anhålla personerna.

Med anledning av dådet mot synagogan och i samband med att personerna anhållits gjorde statsminister Stefan Löfven, den 11 december, ett uttalande till nyhetsbyrån TT som sedan fick mycket stor spridning i svenska medier. Statsministern sade att *”Jag hoppas att det här klaras ut och att de som gjort sig skyldiga till detta får rejäla straff”*. Med tanke på i vilket sammanhang uttalandet gjordes, vad som var känt om de faktiska omständigheterna och de personer som anhållits kan Stefan Löfvens uttalande rimligen inte ha tagit sikte på några andra personer. I vart fall torde Stefan Löfvens uttalande ha uppfattat på sådant sätt.

Konstitutionsutskottet har tidigare uttalat att ett statsråd, med hänsyn till sin speciella ställning och med beaktande av regeringsformens bestämmelser om myndigheternas självständighet, måste iaktta viss försiktighet när det gäller uttalanden som tar sikte på myndighetsutövning mot enskilda eller tillämpning av lag. Det får anses särskilt allvarligt att statsministern uttalar sig på ett sådant sätt att det kan uppfattas som att han försöker påverka skuldfrågan eller straffmätningen i en pågående rättsprocess. Eftersom statsministern är regeringens främsta företrädare kan det dessutom uppfattas som att åsikterna har ett brett stöd i regeringen.

Att en svensk statsminister uttalar sig om brottets allvar i straffhänseende i ett enskilt brottmål får i ljuset av konstitutionsutskottets tidigare uttalanden och regeringsformens bestämmelser om domstolarnas självständighet (11 kap. 3 § regeringsformen) anses synnerligen olämpligt. Domstolarnas självständighet är en grundläggande utgångspunkt i en rättsstat och en förutsättning för den enskildes rättssäkerhet.

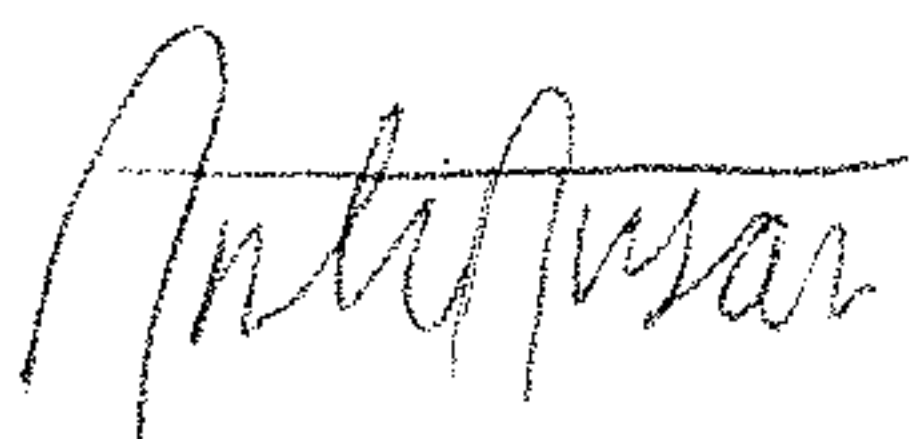
Uttalandet riskerar även att påverka polisens och åklagarens agerande under förundersökningen, i frågor om frihetsberövanden samt under en eventuell rättsprocess (12 kap. 2 § regeringsformen). Vidare kan uttalandet även påverka rätten till en rättvis, opartisk rättegång som ska vara oavhängig i enlighet med artikel 6 i den Europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (Europakonventionen).

Mot bakgrund av den utveckling som vi ser i vår omvärld där den amerikanska presidenten på Twitter uttalar sig om straff i enskilda ärenden finns det särskilda skäl att slå vakt om våra svenska grundlagsbestämmelser om förvaltningsmyndigheternas och domstolarnas självständighet.

Konstitutionsutskottet kritiserade så sent som 2016 dåvarande statsrådet Anders Ygeman för sina uttalanden om bland annat bevisningen i ett enskilt mål. Kritiken hade sin grund i att Anders Ygeman hade uttalat sig på ett sätt som tar sikte på sådana värderingar och

bedömningar som görs av domstolen och som ligger till grund för domstolens avgörande i det aktuella målet. Sådana uttalanden kommer i konflikt med syftet i 11 kap. 3 § regeringsformen. I detta fall aktualiseras även frågor om hur statsministern leder regeringen och Regeringskansliet när konstitutionsutskottets uttalanden inte tycks få genomslag i regeringens och Regeringskansliets arbete och i detta fall genom statsministerns eget agerande.

Med anledning av vad som anförts anser jag att konstitutionsutskottet bör granska statsminister Stefan Löfvens uttalanden om ”regjäla straff” i det nu aktuella fallet och huruvida statsministern genom sitt uttalande påverkat eller riskerat att påverka myndigheternas och i förlängningen domstolarnas agerande och bedömningar i det enskilda ärendet.



Anti Avsan (M)